
U wilt een vFAS-advocaat of een vFAS-scheidingsmediator inschakelen?

Neem contact op met één van onze leden en maak een afspraak voor een intakegesprek. In dit gesprek geeft u aan op welk terrein u bijstand en advies zoekt. Het vFAS-lid kan uw eerste vragen beantwoorden en geeft een toelichting op de verdere gang van zaken. Op grond van het intakegesprek bepaalt u of u een vervolgspraak maakt.

Meer informatie?

Kijk op de website: www.verder-online.nl. Daar vindt u een overzicht van de advocaten en scheidingsmediators die bij de vFAS zijn aangesloten. Via de zoekmachine roept u de gegevens op van de vFAS-advocaten/scheidingsmediators bij u in de buurt. U kunt natuurlijk ook altijd contact met de vFAS zelf opnemen. Bel dan het landelijk secretariaat: 070-3626215.

Op een goede, respectvolle manier uit elkaar. **Langzaam maar zeker weer perspectief zien. Tot overeenstemming komen.** Emotionele afstand en objectiviteit. **Samen voor de kinderen blijven zorgen.**

Schade bij kinderen voorkomen. Weten wat u te wachten staat. Onafhankelijk worden. Conflicten beter beheersbaar maken. Hoop krijgen en investeren in een nieuw leven. Kinderen meer stabiliteit bieden. Eerlijke verdeling van het vermogen. **Steeds up-to-date gehouden worden. De draad van het leven weer oppakken.**

SCHEIDEN DOE JE SAMEN

**Daarvoor gaat u naar
een scheidingsmediator
of familierechtadvocaat
bij u in de buurt**

U en uw partner hebben besloten uit elkaar te gaan. Een groot aantal zaken moet worden geregeld. Wie gaat waar wonen? Wie 'krijgt' de kinderen? Hoe wordt het vermogen verdeeld? De periode waarin deze beslissing tot (echt)scheiding wordt genomen is vaak zeer chaotisch en emotioneel. Verdriet, boosheid, teleurstelling, frustratie en zelf-verwijt wisselen elkaar af. U twijfelt misschien over alle beslissingen die u moet nemen. En ook al gaan uw partner en u uit elkaar, het is toch van belang – voor u allebei – om dit op een goede, respectvolle manier te doen, zeker als er kinderen in het spel zijn. Des te eerder zult u ook de draad van uw leven weer op kunnen pakken. Scheiden doe je samen, hoe vreemd dat ook klinkt. Een deskundige scheidingsmediator of familierechtadvocaat kan u hierin bijstaan en adviseren.

**'IK WILDE PER SE
FINANCIËEL
ONAFHANKELIJK
WORDEN'**

Wie trouwt, denkt niet aan scheiden. Als het je overkomt, doet dat pijn. En je weet dat er van alles zal veranderen, zowel op emotioneel als financieel gebied. Fotografe Eva Snoijink vertelt hoe zij sterker uit haar huwelijk kwam dan ze er instapte. [Lees haar verhaal op www.verder-online.nl](http://www.verder-online.nl)

**'EIGENLIJK HEBBEN WE
HET ZO HEEL GOED.
DAARVOOR MOESTEN
WE WEL SCHEIDEN'**

Mensen die scheiden, gaan meestal op verschillende adressen wonen. Caroline Esselaar en Wai Keung Man bleven juist in hetzelfde huis wonen. Op die manier konden ze samen voor hun kinderen blijven zorgen. [Lees hun verhaal op www.verder-online.nl](http://www.verder-online.nl)

SCHEIDEN ZONDER RUZIE KAN DAT?

**Besluit u te gaan
scheiden, dan kunt u
kiezen voor mediation
of u kiest ieder een eigen
familierechtadvocaat.**

Scheidingsmediation

U en uw partner kiezen voor een scheidingsmediator. In dat geval tracht u met elkaar in een aantal gesprekken tot overeenstemming te komen over alles wat er voor de scheiding moet worden geregeld. De mediator begeleidt u daarbij op zowel juridisch als op relationeel en emotioneel gebied. Bij dit laatste moet u denken aan het op gang brengen van het verwerkingsproces en een nieuwe wijze om met elkaar te communiceren. De scheidingsmediator houdt, als neutrale derde, de belangen van beide partijen in het oog. Als de mediation tot overeenstemming leidt, wordt die vastgelegd in een overeenkomst, het (echt)scheidingsconvenant. Scheidingsmediation is een beproefde methode om crisissituaties in de relationele sfeer op te lossen. Het resultaat van mediation is meestal bevredigender dan de beslissing van de rechter. Beide partijen zijn het immers met elkaar eens.

Ieder een eigen advocaat

Is het niet mogelijk, of niet wenselijk, om de scheidingsprocedure via mediation tot een goed einde te brengen? Dan schakelen u en uw partner allebei een eigen advocaat in. We praten dan over (echt)scheiding 'op tegenspraak'. U bespreekt met uw advocaat wat voor u de gewenste situatie na de scheiding is. Uw advocaat neemt vervolgens contact op met de advocaat van uw partner om te kijken of er tot overeenstemming kan worden gekomen. vFAS-advocaten proberen altijd om met de advocaat van uw (ex)-partner tot overeenstemming te komen over alle zaken die met de scheiding te maken hebben. Het resultaat is dat er niet eindeloos geprocedeerd wordt. Mocht het zo zijn dat geen overeenstemming kan worden bereikt, dan wordt een beslissing van de rechter gevraagd.

UIT ELKAAR GAAN DOET PIJN

Door een scheiding valt het gezin uiteen. U bent teleurgesteld in uw verwachtingen van het huwelijk of in uw partner, of u hebt het gevoel gefaald te hebben.

Misschien wilt u helemaal niet scheiden en richt u zich – bewust of onbewust – op hereniging, mogelijk gesteund door de kinderen.

Het scheidingsproces zal dan worden gekenmerkt door een veelheid van door elkaar heen lopende emoties.

Zekerheden vallen weg

Een ander gevolg van een scheiding is dat u vertrouwde gewoonten en zekerheden verliest. Was het bijvoorbeeld de man die altijd de financiën deed, dan zal de vrouw na de scheiding moeten leren haar eigen financiële huishouding te regelen. En nam de vrouw altijd in haar eentje de beslissingen over de kinderen, na de (echt)scheiding wil de man plotseling ook een concrete invulling geven aan zijn relatie met de kinderen. Beiden krijgt u het gevoel dat u moet inleveren op uw terrein. De scheiding brengt feitelijk met zich mee dat de grenzen abrupt verlegd worden, terwijl u daar emotioneel gezien vaak nog niet aan toe bent. Dit levert een bron van conflicten en misverstanden op.

De rouwcurve

Het scheidingsproces is emotioneel te vergelijken met het rouwproces bij overlijden. Bij een scheiding kunt u zich beiden in heel verschillende fases van het rouwproces bevinden, bijvoorbeeld in het geval dat u of uw partner helemaal niet wil scheiden. De rouwcurve beschrijft de verschillende fases van het verwerkingsproces.

1 - Ontkenning

In deze fase weigert men bewust of onbewust om feiten, informatie of de werkelijkheid van de situatie te aanvaarden.

Ontkenning is een verdedigingsmechanisme. Sommige mensen blijven in deze fase hangen als ze iets ingrijpends hebben meegemaakt dat genegeerd kan worden.

2 - Protest (boosheid)

Deze boosheid kan allerlei vormen aannemen. Mensen die een ingrijpende gebeurtenis hebben meegemaakt kunnen boos zijn op zichzelf en/of op anderen, vooral op degenen die hen dierbaar zijn. Als u dit weet, kunt u de woede van iemand die overstuurt beter begrijpen, terwijl u objectief blijft en de persoon die rouwt niet veroordeelt.

3 - Onderhandelen (vechten)

Mensen die met een ingrijpende gebeurtenis te maken hebben, kunnen gaan onderhandelen of

een compromis proberen te sluiten. Bijvoorbeeld als er een einde van de relatie dreigt, vragen: 'Kunnen we dan wel vrienden blijven?'

4 - Depressie

Deze fase wordt ook wel voorbereidend rouwen genoemd. Het is eigenlijk de generale repetitie van de nasleep. Deze fase is voor iedereen anders. Het is een soort aanvaarding (fase 5) maar dan met emotionele

gehechtheid. Het is heel natuurlijk dat iemand gevoelens van verdriet, spijt, angst en/of onzekerheid heeft. Hieruit blijkt dat die persoon begonnen is met het accepteren van de werkelijkheid.

5 - Aanvaarding

Deze fase van berusting hangt af van de persoon, maar wordt over het algemeen gekenmerkt door enige emotionele afstand en objectiviteit. Mensen gaan langzaam maar zeker weer perspectief zien. Ze krijgen weer hoop en investeren actiever in hun nieuwe leven.

A - Evenwicht

Vanuit evenwicht naar een nieuw evenwicht.

B - Conflict

Conflicten ontstaan vaak doordat beide echtelieden in verschillende fases van het proces zitten.

EN HOE GAAT HET MET DE KINDEREN?

Het is begrijpelijk dat u in de scheidingsfase meer met uzelf dan met uw kinderen bezig bent. Maar juist in deze fase hebben kinderen aandacht nodig om te voorkomen dat zij later schade ondervinden van de (echt)scheiding. Voor kinderen is een (echt)scheiding een zeer ontwrichtende ervaring, zelfs meer dan voor u of uw (ex-)partner.

Het is het beste voor de kinderen om te horen dat er een scheiding komt als u helemaal zeker bent van uw zaak. Breng deze moeilijke boodschap bij voorkeur samen met uw (ex-)partner als dat mogelijk is. Kinderen willen graag weten hoe hun leven eruit gaat zien.

Stabiliteit

Tegenwoordig blijven vader en moeder vaak bij elkaar in de buurt wonen. Daardoor blijft u deel uitmaken van elkaars leven en biedt u uw kinderen stabiliteit. Door te benadrukken dat u er altijd voor uw kinderen zult zijn, voorkomt u verlatingsangst. Betrek de kinderen bij de omgangsregeling die zij met de niet dagelijks verzorgende ouder zullen hebben. En moedig de kinderen aan om de band te behouden met familie – van beide kanten – en vrienden. Een stabiel netwerk geeft kinderen de zekerheid dat zij altijd terug kunnen vallen op bekende en vertrouwde mensen.

Juist in de scheidingsfase hebben kinderen aandacht nodig om te voorkomen dat zij er later schade van ondervinden

Actief betrekken

Kinderen mogen ook suggesties doen. Op die manier krijgen zij een actieve rol toebedeeld in het proces. Zij zijn echter niet verantwoordelijk voor de te nemen beslissingen. Dat blijft u als ouders.

Het ouderschapsplan

Sinds 1 maart 2009 zijn scheidende ouders verplicht om in een ouderschapsplan afspraken vast te leggen over de zorg voor hun kinderen. Deze nieuwe wet bepaalt dat kinderen het recht behouden op een gelijkwaardige verzorging en opvoeding door beide ouders. Het gaat er vooral om dat u beiden verantwoordelijkheid neemt voor uw kinderen. De belangen van de kinderen krijgen op die manier een centrale rol. Uw vFAS-advocaat of scheidingsmediator kan u adviseren bij het opstellen van het ouderschapsplan.

Hoe vertelt u de kinderen dat u uit elkaar gaat? Hoe gaat u om met de kinderen als het zover is? Op www.verder-online.nl/ouders vindt u bruikbare tips om schade bij kinderen zoveel mogelijk te voorkomen.

MEDIATION IS GEZAMEN- LIJKE BELANGEN ZICHTBAAR MAKEN

Iedereen die bereid is juist in deze moeilijke periode te blijven overleggen met de (ex-)partner, kan scheiden met hulp van de scheidingsmediator. De mediator weet niet alleen wat volgens de wet wel en niet mogelijk is, maar is ook getraind om de gemeenschappelijke belangen van beide partners zichtbaar te maken.

Een groot voordeel van scheidingsmediation is dat u en uw (ex-)partner samen beslissen over wat er wel en niet gaat gebeuren in de toekomst na de scheiding. Dat is anders dan bij een scheiding op tegenspraak. Dan bepaalt de rechter wat wel of niet kan en mag na de scheiding. De praktijk wijst uit dat een scheiding door mediation bijna altijd sneller is dan procederen. Door deze wijze van scheiden gaat u ook met een zekere mate van berusting uit elkaar. U hebt de afwikkeling van de echtscheiding immers samen geregeld. Dit komt niet alleen u en uw (ex-)partner ten goede, maar vooral ook de kinderen.

Wat regelt u samen?

Onder de neutrale begeleiding van de vFAS-scheidingsmediator wordt bij een echtscheiding onder andere geprobeerd overeenstemming te bereiken over de volgende zaken:

- ouderschapsplan: bij wie gaan de kinderen wonen, ouderlijk gezag,

verdeling van de zorg- en opvoedingstaken, kinderalimentatie;

- wie gaat waar wonen;
- partneralimentatie;
- afwikkeling van de gemeenschap van goederen of van de huwelijkse voorwaarden;
- pensioenverevening: verdeling van het opgebouwde pensioen.

De basisregels bij mediation

Scheiding via mediation kan alleen succesvol verlopen als u en uw (ex-)partner zich houden aan een paar basisregels.

Uw rechten zijn:

- Uw belangen tellen net zo zwaar als de belangen van uw (ex-)partner.
- U mag altijd advies inwinnen bij adviseurs, zoals een andere advocaat, een accountant, een psycholoog, een vriend, enzovoort.
- Zolang er nog geen convenant (overeenkomst) tot stand is gekomen, mag u altijd stoppen met de

mediation en alsnog de beslissing aan de rechter overlaten.

Uw plichten zijn:

- U moet bereid zijn echt te luisteren naar uw (ex-)partner. De mediator helpt u daarbij. De mening van uw (ex-)partner is evenveel waard als uw mening.
- U moet bereid zijn de leiding van de scheidingsmediator te aanvaarden. De mediator kan u echter nooit tot iets dwingen. Loopt de mediation stuk, dan volgt meestal alsnog een procedure waarbij beide partijen een eigen advocaat in de arm nemen.
- U en uw (ex-)partner moeten bereid zijn alle informatie over uw inkomen, bezittingen en schulden aan de mediator mee te delen. Alleen dan is de mediator in staat u beiden goed te begeleiden bij het tot stand brengen van een eerlijke en juridisch verantwoorde regeling.

Zo gaat de mediator te werk

De mediator gaat allereerst na of u en/of uw (ex-)partner de scheiding echt wil(len), of de scheidingsmelding heeft plaatsgevonden, of u beiden 'geschikt' bent voor het mediation-traject en de wil hebt om er samen uit te komen. Vervolgens wordt de mediation-overeenkomst getekend waarin de werkafspraken zijn vastgelegd.

De scheidingsmediator verzamelt vervolgens met u en uw (ex-)partner alle informatie die nodig is voor de scheiding. Met die gegevens maakt de mediator een duidelijk en volledig overzicht van de regelingen die moeten worden getroffen.

Daarna beginnen de onderhandelingen tussen u en uw (ex-)partner, waarbij de mediator het evenwicht tussen beide partijen bewaakt. Waar nodig informeert de mediator de partijen over juridische aspecten. De mediator neemt echter geen beslissingen, dat doen u en uw (ex-)partner

samen. Als u en uw (ex-)partner overeenstemming hebben bereikt, legt de scheidingsmediator het resultaat vast in een overeenkomst, het 'echtscheidingsconvenant'.

De vFAS advocaat-scheidingsmediator dient vervolgens een gemeenschappelijk verzoekschrift tot echtscheiding bij de rechtbank in. Onderdeel van dit verzoekschrift zijn het ouderschapsplan en het echtscheidingsconvenant.

Het uitspreken van de echtscheiding moet altijd door de rechter worden gedaan. Als u en uw ex-partner overeenstemming hebben bereikt, wordt de zaak schriftelijk afgedaan. U komt dan niet in de rechtszaal.

'INEENS KWAMEN TWE OPVOED- CULTUREN BIJ ELKAAR'

Chris Pettersson (35) en Olga Leever (42) hadden allebei al twee peuters toen ze elkaar vonden. Inmiddels woont het gezin met z'n zessen onder één dak.

Lees hun verhaal op www.verder-online.nl

IEDER EEN EIGEN ADVOCAAT

Voor welke vorm van scheiden u kiest, hangt van allerlei omstandigheden af. Bijvoorbeeld of u nog met uw ex kunt overleggen, of de scheiding overzichtelijk is, of er grote financiële belangen in het spel zijn, et cetera. Als u er samen echt niet uitkomt, dan neemt u allebei uw eigen advocaat in de arm. Ook daarvoor kunt u bij de vFAS terecht.

Een vFAS-advocaat zal proberen om met de advocaat van uw ex-partner tot overeenstemming te komen over de gevolgen van de scheiding. Door schriftelijke voorstellen te doen, te bellen en besprekingen te organiseren – al dan niet in tegenwoordigheid van u en uw ex-partner, de zogeheten viergesprekken – wordt er een regeling getroffen.

Als het lukt tot overeenstemming te komen, dan wordt het convenant met een verzoekschrift door een van de advocaten ingediend bij de rechtbank. De uitspraak van de rechter volgt dan vrij snel. U hoeft niet naar de rechtbank.

Soms lukt het niet om tot overeenstemming te komen. In dat geval zal de rechter beslissen over de geschilpunten.

Nieuw: collaborative divorce

Sinds 2009 kent Nederland de overlegscheiding (collaborative divorce). Dit is een vorm van mediation, waarbij u en uw ex-partner worden bijgestaan door de eigen vFAS-advocaat. Een neutrale coach, vaak een psycholoog, begeleidt de viergesprekken. Een belangrijke afspraak bij collaborative divorce is, dat de ingeschakelde advocaten niet voor en namens u zullen procederen als er geen overeenstemming wordt bereikt. In dat geval zullen andere vFAS-advocaten uw dossier overnemen. Dit geeft een extra stimulans om er samen uit te komen.

DE GERECHTE- LIJKE PROCEDURE

Bij scheiden op tegenspraak probeert uw eigen advocaat uw belangen zo goed mogelijk te behartigen.

Wanneer er geen overleg mogelijk is, zal de advocaat aan de rechter vragen om een afwikkeling van de echtscheiding op te leggen zoals u dat wenst. Uw ex-partner mag dat uiteraard ook vragen. De rechter neemt dan uiteindelijk een beslissing op alle geschilpunten die aan hem zijn voorgelegd.

Voorlopige voorzieningen

Soms is er snel een beslissing van de rechter nodig. Dan kunnen voorlopige voorzieningen worden gevraagd. Nadat het verzoekschrift voor voorlopige voorzieningen bij de rechtbank is ingediend, volgt er binnen drie weken een korte zitting en wordt een week later uitspraak gedaan. Deze uitspraak is geldig totdat de rechter over de onderwerpen definitief heeft beslist. Gezien de duur van de scheidingsprocedure kan een voorlopige voorziening soms meer dan een jaar duren. Voorlopige voorzieningen kunnen gevraagd worden voor voorlopige alimentatie, het voorlopige gebruik van de echtelijke woning of een voorlopige zorgregeling voor de kinderen.

Bodemprocedure

De procedure waardoor de echtscheiding wordt uitgesproken en er definitief wordt beslist over de afwik-

keling van de echtscheiding, wordt de bodemprocedure genoemd. Ook deze procedure wordt gestart met een verzoekschrift bij de rechtbank.

In het verzoekschrift wordt naast het uitspreken van de echtscheiding, ook aan de rechter gevraagd om definitief te beslissen over de afwikkeling van de scheiding. Alle overige verzoeken heten 'nevenvoorzieningen'.

Bij het verzoekschrift moet een ouderschapsplan worden gevoegd. Het verzoekschrift wordt door een deurwaarder aan uw ex-partner of zijn/haar advocaat overhandigd. Uw ex-partner mag binnen zes weken met een advocaat een verweerschrift bij de rechtbank indienen. Ook uw ex-partner kan daarbij om nevenvoorzieningen vragen. Als dat gebeurt mag u daarop schriftelijk reageren. Daarna volgt een zitting. Vaak duurt het een paar maanden na de indiening van het laatste verweerschrift voordat er een zitting

bij de rechtbank komt. Meestal worden op de eerste zitting alleen de echtscheiding, de regeling rond de kinderen en de alimentatie behandeld. Een paar maanden later volgt dan een zitting voor de verdeling van het vermogen en het pensioen.

ECHTSCHIEDING? ERFENISKWESTIES? BOEDELVERDELING? ADOPTIE?

Dat regelt u met een vFAS-advocaat of -mediator!

De vFAS is een vereniging van advocaten die gespecialiseerd zijn in het personen- en familierecht.

De leden van de vFAS worden ook opgeleid tot scheidingsmediator.

De vFAS kent strenge toelatingseisen. Je kunt alleen lid worden als je minimaal vijf jaar advocaat bent en diverse specialisatieopleidingen met goed gevolg hebt afgerond. Het gaat om een juridische specialisatieopleiding 'Familierecht' en twee mediation-opleidingen helemaal gericht op het familierecht.

Het doel van de vFAS is de kwaliteit en de deskundigheid van de leden telkens naar een hoger niveau te brengen. Hiertoe organiseert de vFAS opleidingen en studiebijeenkomsten en wordt er kennis en informatie uitgewisseld. Aan het behoud van het lidmaatschap stelt de vFAS hoge eisen. De leden moeten zich voortdurend bijscholen. Dit alles

biedt de garantie dat u bij een vFAS-advocaat(-mediator) altijd kunt rekenen op kwalitatief hoogwaardige dienstverlening.

De specialisten van de vFAS

vFAS-advocaten en -scheidingsmediators onderscheiden zich door hun grote kennis van juridische, financiële en fiscale aspecten van het familierecht. U bent verzekerd van een expert die de wet kent en op de hoogte is van de meest recente uitspraken van de rechters. Maar ook is de vFAS-advocaat-mediator iemand die thuis is in de emotionele kant van een scheidingsproces.

Het tarief van de vFAS-scheidingsmediator is meestal gelijk aan het tarief van een advocaat, met dat verschil dat u bij mediation de kosten van de scheidingsmediator samen deelt.

De vFAS-advocaten-scheidingsmediators zijn gebonden aan de gedragsregels van de vFAS. Dit

betekent voor u de waarborg dat de vFAS-mediator steeds neutraal zal zijn ten opzichte van de partijen.

Waar kan een vFAS-advocaat of -scheidingsmediator u mee helpen?

vFAS-advocaten en -scheidingsmediators kunnen u bijstaan bij alle zaken die betrekking hebben op het personen- en familierecht. Voorbeelden hiervan zijn:

- Echtscheiding
- Gezag, omgangsregeling en ondertoezichtstelling
- Alimentatiezaken
- Verdeling pensioenaanspraken
- Adoptie en stiefouderadoptie
- Erkenning/ontkenning vaderschap
- Bewind, mentorschap en curatele
- Boedelverdeling
- Huwelijkse voorwaarden
- Erfrecht
- Naamswijziging

Wetten en regels veranderen continu. vFAS-leden volgen de actuele ontwikkelingen en zijn steeds up-to-date. Of u nu gaat scheiden met behulp van een mediator of ieder met een eigen advocaat, aan het inschakelen van professionals zijn kosten verbonden. Als uw inkomen en vermogen binnen bepaalde wettelijke grenzen blijft, kunt u echter in aanmerking komen voor gesubsidieerde rechtsbijstand. Uw kosten voor de advocaat zijn dan aanzienlijk lager. De vFAS-advocaat-scheidingsmediator kan u daarover informeren.

www.verder-online.nl

Op www.verder-online.nl vindt u informatie over onderwerpen die met het personen- en familierecht te maken hebben. Het gaat hierbij veelal om echtscheidingen, maar ook zaken als overlijden, trouwen en adoptie komen aan de orde. Ook kunt u zich op de site via een stappenplan en verschillende checklists goed voorbereiden op een intakegesprek met een vFAS-advocaat of -scheidingsmediator.

